СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 171. Джерзі Ситі, Н. Дж., середа, 26-го липня 1939. No. 171. Jersey City, N. J., Wednesday, July 26, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

КОНҐРЕСМЕНИ ХОЧУТЬ РОЗЇЗДИТИСЬ НА ВАКАЦІЇ

ВАШИНҐТОН. — Конґресмени напружують усіх зусиль, щоб уже раз розїхатись додому на вакації, але кожний раз іще важна справа виринає перед ними. Тепер один із провідників у сенаті, сенатор Барклі, заявив, що конґрес могтиме розїхатись у половині наступного тижня, коли візьме безпроволочно під наради справу грошей на фінансування ріжних поплатних підприємств, у висоті двох і пів біліона долярів. Решта справ, як невтральностевий закон і зміна Вагнерового закону, буде чекати до наступної сесії.

СВАРКА ЗА ЛЕДОВАТІ ОКОЛИЦІ.

БУЕНОС АЙРЕС (Арґентина). — Як тільки американський уряд рішився вислати на ледоваті околиці південного біґуна адмірала Бирда, в ціли офіційного прилучення тих земель до Злучених Держав, відразу Арґентина піднялa гострий протест, кажучи, що четвертина тих околиць належиться Арґентині, а то тому, що вона є положена в арґентинській смузі. Адмірал Бирд кілька літ преедтим досліджував ті околиці, а навіть разом зо своїми товаришами провів там кілька зим. Свою оселю на ледоватих околицях він уже раніше назвав „Малою Америкою".

Арґентина є одною з тих держав, що не признають американської доктрини Монро, на основі якої Зл. Держави Америки відсувають від впливів на американській півкулі всі інші потуги, крім американської. Арґентина каже, що ця доктрина є одностороння, а крім того Злучені Держави таки дозволяють Великій Британії втручатись у цю півкулю, а навіть мати свої кольонії і посілості.

БУНТИ В МЕКСИКУ.

МЕКСИКО СИТІ. — По деяких місцевостях Мексика вибухають малі бунти проти влади теперішнього президента Карденаса. Загальні президетські вибори Мексика віддалені вже лише рік. Ці бунти це свого роду мексиканська „виборча агітація". Карденас здавлює їх нещадно.

ЗАКОН ГЕЧА „ЛАПКОЮ" ДЛЯ РУЗВЕЛТА.

ВАШИНГТОН. — Знавці ґоворять, що ухвалений недавно в конґресі закон Геча, на основі якого заборонено всім федеральним урядовцям, головно тим, що займають посади в „Доблю Пі Ей" та запмогових бюрах, займатись політикою, був зручно підготований заступником президента, Ґарнером, як „лапка" для Рузвелта. Бо тепер, колиб Рузвелт не хотів його підписати, то він тим признає, що дійсно використовувано гроші, призначені для підмог, для політичних впливів. Колиж підпише, то на наступній конвенції Демократичної Партії він матиме далеко менше шансів дістати третій раз номінацію на президента. Бо на конвенцію не зможуть приїхати сотки тих осіб, які понаставляв по ріжних позиціях Рузвелт, як федеральних урядовців.

ПОБОРЮЮТЬ „ДЕРЖАВНИЙ СОЦІЯЛІЗМ".

ШІКАҐО. — Тут створилася централя, що вже має коло 300 підвідділів у ріжних містах, з ціллю шляхом освідомлювання людей поборювати „державний соціялізм", який, за їх переконанням, теперішній уряд в Америці впроваджує. У своїх бюлетенях згадана централя доказує, що в останніх роках загального чистого приходу в Америці уряд зужив на свої підприємства 80%, а в приватні підприємства пішло лиш 20%. В бюлетені також говориться, що така політика уряду доведе до руїни краю, бо приватні підприємства знають краще, як і де вкладати гроші, щоб з них була користь, ніж урядова бюрократична машина.

ОБМЕЖУЮТЬ УЖИВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ДОКУМЕНТІВ.

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту Кордел Гол заборонив приватним особам, і то навіть ученим, що мають рекомендації з університетів, доступ до державних документів, що датуються від закінчення світової війни. Бо часто такі документи використовувано для підривання взаємовідносин серед поодиноких народів.

НІМЦІ ЗАБИРАЮТЬ З АМЕРИКИ ФАХОВИХ РОБІТНИКІВ.

НЮ ЙОРК. — На кораблі „Бремен" відїхало до Німеччини кількасот фахових робітників, яким німецький уряд заплатив дорогу, та загарантував вдома працю. В Німеччині є гострий брак фахових робітників.

НЕ ХОЧУТЬ „ФАДЕРА ДИВАЙНА".

НЮПОРТ (Род Айленд). — До резиденції пані Анджелі Кавфман кинув хтось погрозу, що коли вона продасть свою резиденцію нігерському „Фадерові Дивайнові", в ціли обернення її в „небо" для його „анґелів", то та резиденція буде підмінована і вилетить у повітря. Згадана резиденція знаходиться в „панській" секції. Коли пані Кавфман не могла дістати за неї належної ціни від „панів", вона рішила продати її ніґерській секті.

ЩЕ ПРО РОБОТУ КОМУНІСТІВ.

САН ФРАНСІСКО. — Перед судом зізнавав іще один чільний комуністичний діяч, Теодор Старк, у звязку з депортацією Ґерія Бриджеса. Старк під допитами зізнав, що комуністична партія Америки виразно змагає до того, щоб силою захопити в Америці владу і насадити комуністичний режім. Він також зізнавав, що комуністична партія Америки є підчинена третьому комуністичному інтернаціоналові в Москві.

ЖЕРТВА ПОСУХИ.

Посуха, що тепер навістила велику частину Злучених Держав, грозить рільничим плодам. Один фармер показує нормальну головку капусти, а другий пересічну головку капусти, що не виросла через посуху.

ВІДГОМІН ГРОМАДСЬКИХ ВИБОРІВ У ДЕНИСОВІ.

Перед окружним судом у Тернополі відбулася розправа проти кількох селян з Денисова, яким акт обвинувачення закидав знищення виборчого льокалю підчас громадських виборів у Денисові. По розправі суд засудив Мирослава Шеґедина та трьох його товаришів по 6 тижнів арешту з припиненням кари на 2 роки.

ЛІНІЯ ЗІҐФРІДА — НЕЗДОБУТА.

Німецька преса оголошує широкі репортажі з інспекційної подорожі канцлера здовж твердинь на західнім кордоні Німеччини. Преса намагається успокоїти всіми засобами публичну опінію, що крізь лінію Зіґфріда на заході ніхто не дістанеться. Одночасно багато ілюстрованих часописів подає репортажі з протилетунської оборони німецьких промислових фабрик на заході.

В усіх кінах висвітлюють фільму про те, як то чужі шпигуни довідуються про військові тайни наслідком „балакунства" німецького населення. Фільма звертає увагу на балакунство і директорів німецьких промислових підприємств, членів партійних формацій, робітників, які працюють при будові твердинь і навіть капралів при війську.

ПОЖЕЖА ФАБРИКИ ЛІТАКІВ.

На передмісті Стокольму Ульрсунда вибухла велика пожежа у фабриці корків і перекинулася на недалеку фабрику запасних частин до літаків та радіоапаратів. По тригодинній рятунковій акції всіх відділів пожежних сторожей пожежу погасили. Матеріяльні втрати сягають кількасот тисяч корон. Влада веде енерґійне слідство у справі пожежі.

СТРАШНА ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА В ЕСПАНІЇ.

Недалеко місцевости Кампаніляс зударилися 24. травня два поспішні поїзди: Маляґа—Севілля і Кордова—Маляґа. В катастрофі згинуло 7 осіб, понад 40 було ранених. Причиною катастрофи було неправильне наставлення семафорів.

ВЛОМ ДО КРАМНИЦІ РАЙОНОВОЇ МОЛОЧАРНІ В БЕРЕЖАНАХ.

Дня 23. травня вполудне під неприявність в обідовій порі крамарки якийсь злодій відчинив входові двері крамниці та забрав усю готівку з шуфляди. Шкоди є приблизно на суму 300 злотих.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА ЛІСІВ У СССР.

Недалеко естонсько-советського кордону вибухла велика пожежа лісів у СССР на просторі кільканацятьох кільометрів. Велитенські клуби диму окутали навіть містечко Навру, віддалене 10 км. від кордону. Минулого року теж горіли ліси в СССР в цьому районі.

ВІЙНЕВ ОСВЯТИВ БАЗИЛІКУ ЖАННИ Д'АРК.

Кардинал Війнев з Квебеку, як папський леґат, освятив церкву-базиліку в містечку Домремі, присвячену Жанні Д'Арк, що стала святою й покровителькою Франції. На посвячені було 100 тисяч людей. По богслуженні й виголошенні похвальної промови про св. Жанну випущено сотні голубів, що почали кружляти над базилікою. У Домремі вродилася Жана Д'Арк, дівчина, що стала на чолі французької армії й звільнила Францію від безупинних наїздів Анґлії. Жила вона від 1410 до 1431 року. Святою проголошено її 1920 року. З Домремі виїде кардинал на звідання святих місць Франції.

ЗГОРІЛИ В ТЕАТРІ 52 ОСОБИ.

У селі Закатепек, провінції Морельос, у Мексику, згорів 3 червня театр і в ньому 52 особи. Від горіючого театру вогонь перекинувся на авто, що стояло перед самим виходом з театру. Ґазоліна вибухла й облила горіючим плином іще 16 осіб. Всі облиті ґазоліною особи згинули.

ТОРГУВАЛИ ДІВЧАТАМИ.

В місті Наяґара Фолс у Злучених Державах поліція арештувала 6 членів шайки торгівців дівчатами. Та шайка покрадьки перевозила із Злучених Держав через границю і доставляла їх для цілей розпусти для Содбері та інших місцевостей у північній частині Онтеріо. Шістьох інших членів ще не вдалося арештувати.

УКРАЇНСЬКИЙ РЕМІСНИЧИЙ ДОРІСТ І ЕНДЕЦЬКІ АЛЯРМИ.

„Слово Народове" з 24-го травня помістило статтю під алярмовим заголовком „Підкопи під польським ремеслом Львова". Покликуючись на звідомлення львівської Ремісничої Палати за рр. 1937 і 1938, ґазета стверджує плянове опановування ремесла у Львові і львівському воєвідстві українськими ремісниками. Арґументом для цього твердження є зріст термінаторів-українців в останніх двох роках з 728 на 991, себто на 263 одиниці. У деяких ділянках ремесла число термінаторів-українців у 1938 р. більше від числа поляків. І так: у мужеському кравецтві — українців 185, поляків 138, у шевстві 116 і 87, в ковальстві — 97 і 95, в лякерництві — 12 і 6.

Та на цьому кінчиться перерiст українців, бо вже в інших ділянках ремесла наші термінатори стоять скількістю позаду поляків. І так: у кімнатному малярстві українців є 15, поляків 17, у столярстві 141 і 153, у кушнірстві 7 і 8, тощо. Та це не перешкоджає органові львівських польських ендеків мобілізувати польських майстрів і ціле польське громадянство Львова та львівського воєвідства проти українського ремесла та погрожувати проголошенням назвищ польських майстрів, що прийняли до своїх варстатів українських термінаторів.

ЛІТВІНОВА УСУНУЛИ З СОЮЗУ БЕЗБОЖНИКІВ.

На основі рішення ради союзу безбожників виключили з цієї організації бувшого комісара Літвінова з жінкою і дітьми без подання причин. У 1934 р. згадана рада союзу безбожників оголосила Літвінова „почесним безбожником" за „великі заслуги в ширенні безбожництва на міжнародньому терені". Теперішній комісар закордонних справ, Молотов, є членом союзу безбожників від кількох років.

ТАЄМНІ КАТАСТРОФИ НА ШЛЯХУ ТОМСЬК — НОВОСИБІРСЬК.

На залізничім шляху, що лучить Томськ і Новосибірськ з барнаульським вутлевим басеном, множаться акти саботажу і довели до багатьох поважних залізничих катастроф. В останньому часі трапилося 19 залізничих катастроф, з яких чотири скінчилися смертю кільканацятьох осіб і знищенням поїзду. Не зважаючи на енерґійне слідство ҐПУ, не вдалося викрити винуватців катастроф.

РЕВІЗІЯ В КООПЕРАТИВІ „НАРОДНІЙ ДІМ" У БЕРЕЖАНАХ.

Дня 22. травня функціонарі поліції немундурової в асисті одного постерункового мундурового перевели у споживчій кооперативі „Н. Д." в Бережанах від год. 18.30 до год. 23.30 ревізію. Переглянули точно товари, як також книги й у висліді забрали з собою крамаря Осипа Пришляка на комісаріят поліції.

„РАТУЙЦЄ МАЛОПОЛЬСКЕН ВСХОДНЬОН!"

ЛЬВІВ. — Як відомо, по українських селах будують тепер масово „каплічки" заходами ріжних польських організацій, що збирають на ту ціль гроші по цілій Польщі. У звязку з тим Галичина завалена ріжними польськими відозвами, подібними, наприклад, до тої, що її видав польський комітет у Почапах, п. Білий Камінь. В ній читаємо:

„Золочівська земля є центром ворожої пропаґанди бойового українства: вбивання польських вояків і поліцаїв, а також саботажі й пожари — це на цьому терені організована акція українських терористів. Загально, українці хочуть цілковито зрущити село Почапи і хвилево мають успіхи, бо майже 30 осіб дали себе намовити руському клерові українського напрямку. Ця акція мусить бути спаралїжована. З ініціятиви польської людности в Почапах повстав комітет, який ставить собі завдання вибудувати в Почапах римсько-католицьку каплицю, яка буде найліпшим засобом у боротьбі з гайдамаччиною, буде бастіоном польскости, об який розбиватимуться вискоки українських аґітаторів, а водночас буде ревіндикувати польські душі, що були порушені в останнім часі. Гроби замордованих поляків у 1918—1919 роках і в часі вже незалежности, зокрема гроби „Орлят золочівських" кличуть могутнім голосом: „Ратуйце Малопольскен Всходньон!"

МАРЕВО ГОЛОДУ.

ЛЬВІВ. — Страшний голод загрожує багатьом галицьким селам, що дуже потерпіли від градових буревіїв. Преса доносить, що знищений увесь селянський доробок у таких селах, як Лучани, Бориничі, Девятники, Бартишів, Репехів, Баківці, Стріличі Нові та Стріличі Старі. Град винищив збіжжя, поломав овочеві дерева та понищив і хати. Люди ломлять руки і пишуть: „Здаємося на Бога і добрих людей, щоби помогли в нещасті".

НАСЕЛЕННЯ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ РЕАҐУЄ.

ЛЬВІВ. — Відомості, які доходять з Карпатської України, потверджують тільки те, що є вже відоме, а саме те, що за час української влади населення дуже освідомилось національно, а тому тепер мадярська влада стрічається з опором у своїй мадяризаційній політиці. Населення остентаційно виходять з церков, коли там зачинають проповідувати по мадярськи чи по мадярськи відправляти. Протимадярський курс скріпився ще й тим що ті, що передше оглядалися за мадярами з ненависти до українства, переконалися, що мадярщина несе неволю, арешти, труси та голод, бо всюди страшне безробіття. А як де є яка робота, то її дають мадярам, і то ще спроваджeним з Мадярщини.

НЕ ВІЛЬНО ОБВОЗИТИ НАСТІ ВОЛОШИН.

ЛЬВІВ. — „Ґазета Польска" подає в числі з 9. липня таке: „Від двох літ славна була в яворівському повіті селянка Настя Волошин, яку вважали стиґматичкою і в якої під впливом релігійної екстази появлялися кріваві рани на руках і ногах. Стиґматичку використовували деякі українські релігійні кола для пропаґандних цілей і Настя Волошин у товаристві одного з духовних обїздила всі відпусти та займалася збіркою, що звичайно приносила значні квоти. Тому, що населення підчас відпустів попадало у масову екстазу, справа оперлась о Ватикан. Тепер наспіла з Риму заборона обвозити Настю Волошин по відпустах. Вона перебуває в одному жіночому греко-кат. монастирі". Як відомо, та сама польська преса писала давніше, що Настю Волошин використовують для протипольських „революційних цілей".

„ЗЛОЧИННА БЕЗТУРБОТНІСТЬ".

КИЇВ. — „Комуніст" з 23. червня б. р. подає таке: „За останню пятилітку в Києві сталися три трамвайні катастрофи. Всі вони — результат порушення елементарних правил вуличного руху, злочинного, безвідповідального поводження вагоноводів, а також того, що трамвайний трест доручає управляти трамваями малокваліфікованим людям. На вулиці Саксаганській мав місце такий обурливий факт: вагоновод третього клясу Самбурський, який на цій роботі був лише 4 дні, вів у напрямі до вул. Толстого вагон ч. 834. Побачивши на зупинці попереду ваґон, вискочив на ході, залишивши напризволяще вагон з пасажирами. Так сталася катастрофа, підчас якої поранено 6 чоловіків". Подібні випадки трапились на вулицях Єленівській та Дмитрівській, де поранено 11 людей.

УСТУПКА ЯПОНІЇ.

ЛОНДОН. — Анґлії погодилась визнати „спеціяльні вимоги" японської армії в Китаї, що вважають великою уступкою для Японії, а ударом у бік Китаю. Дехто каже, що Анґлія „продала тим чином свою честь". Тепер у Берліні вимагають, щоб Анґлія визнала „новий порядок" не тільки в Азії, але також і в Европі.

ЗАПОВІДАЮТЬ НА КІНЕЦЬ СЕРПНЯ.

ВАРШАВА. — Польська преса далі пише про воєнну підготову, яку видно в Данціґу. І заключає на підставі тих підготовань, що Данціґ буде спосібний до поважної оборони при кінці серпня, себто тоді, коли надіються, що Гітлер приступить до „ліквідації данціґського конфлікту". Та сама преса розписується далі широко над переслідуваннями, які зазнають поляки в Данціґу. Пише, що в Данціґу покарали двох урядовців-поляків кількамісячним арештом за те, що читали польські ґазети, яким заборонено доступ до Данціґу. Одного залізничника-поляка покарали арештом за образу молодих німецьких націстів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади нале іть посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

У. Н. СОЮЗ І ЗГОДА

(4) Хто знає історію У. Н. Союзу, нашої найстаршої народньої установи в Америці, той знає і те, що У. Н. Союз нашу іміграцію завжди обєднував. А обєднуючим чинником була національна ідея, вимога вірної служби Рідному Краєві. Та так склалися обставини, що від У. Н. Союзу у минулому повідпадали деякі елементи і потворили інші запомогові організації, а з ними і ріжні ґазети. Це не вийшло на добро нашій справі й нашому життю в Америці. Та нам тут не йде про те, чи, хто і як завинив у цьому. Бо поправді сталося в нас те, що сталось і серед інших народів в Америці. І від цього треба нам тепер виходити, бо й від цього виходять також і інші народи, що мають тут по кілька подібних запомогових організацій і органів, а тепер добачують у тому зло, перешкоду в скріпленні їх сил. Таких людей, що це добачують і отверто з тим виступають, нема ще дуже багато і в інших народів. Та розум і патріотизм зачинає тут і там уже переважати і вже зачалися в одних обєднання таких організацій, а в інших є вже поклики до цього.

У. Н. Союз виходить з того заложення, що наше народнє життя в Америці буде куди здоровіше і морально та матеріяльно, а навіть і політично сильніше, коли ми усунемо те, що є одною з головних причин нашої слабости і нашого розбиття. А це, коли позбудемося конкуренційної боротьби між запомоговими організаціями, а зглядно їх органами, що таку боротьбу прикривають ніби політичними розходженнями. Коли буде одна велика запомогова українська організація, тоді не буде великої змоги ріжним елементам спинювати розвій цеї одної організації через „політику". І не буде такого „виправдання", що багато молодих людей не вступають до українських запомогових організацій, бо їх ніби так „розполітикували" українською справою, що вони самі не визнаються, до якої їм організації вступити. І не вступають до ніякої.

Злучені запомогові організації зможуть видавати в Америці добре редаґований великий український часопис з ілюстраціями і ріжнородним матеріялом, замість теперішніх кількох, що передають одні й ті самі новинки і не мають матеріяльних засобів не то на поліпшення, але навіть стоять перед цілковитим занепадом. Спільними силами і засобами зможемо також піднести на вищий ступінь і наші видання англійською мовою.

Злучені організації матимуть кращу змогу зібрати більші фонди на Рідний Край і на ті національні культурні потреби, яких вимагає наше життя в Америці. Їх авторитет буде побудований на їх ідейній праці, на числі зорганізованих членів та на збільшеній фінансовій силі. Значить — буде природній. Ось тому треба нашій іміграції, і то головно з низів, напирати тепер якнайбільш рішучо на те, щоб таки всі наші запомогові організації обєдналися. У. Н. Союз є за те і попре цю справу всіми силами. А членство У. Н. Союзу, цього ми певні, буде згідне піти в цьому на якнайдальше йдучі уступки.

Про нового епископа для „русінув"

Цілий світ є тепер у великім напруженні, бо жде, що буде дальше: Чи демократичні держави Европи вступлять у союз з Советами проти „оси Берлін—Рим" чи ні, та чи взагалі Гітлер захоче вструґати знову яку штуку, чи ні. Кожний відчуває, що війна висить над головою і аж дрожить перед тою хвилиною, коли жнива в Німеччині покінчаться і Гітлер буде тоді мати більше свобідні руки до якоїсь нової „акції".

Та є й такі суспільності, які мабуть так певні своєї справи та допомоги від союзників (ми бачили, як чехам „чесні союзники" допомогли!), що самі собі видумують всілякі домашні клопоти, от щоби була якась нова забавка.

Таке ми бачимо власне у наших любезних „сусідів" у краю. І то не журяться над тим, якби то винищити між своїм селянством анальфабетизм, пиянство та краньо негігієнічне життя, але ніби журяться передовсім про спасення душ наших і хотять нам дати нового „біскупа".

Як знаєте, то ми маємо повно клопотів з нашим епископом Хомишином, що то навіть не прибув на ювилей митрополита Шептицького, ані навіть не вислав заступництва з капітули і робить роздори своїми „Скалами". Але полякам того замало. Ось тому хотять нас ущасливити „даруньком". Має ним бути новий гр.-кат. епископ, але признаний спеціяльно для „**русінув**".

Когож то вони за „русінув" уважають та чим ті „русіни" відріжняються від українців? Народи відріжняються від себе головно **мовою**. І деж є в Галичині такі греко-католики, які говорилиб двома **ріжними мовами?**

Ніщо інше, лише це, що ті вшехполяки, які хотять у Галичині бачити попри українців також і „русінув", уважають просто наших кацапів за „русінув" тай для них і окремо епископа (ато в особі звісного „хлібоїда" **о. Ількова**) хотять у Римі виторгувати. Но, але провідники кацапів кажуть, що вони „русскі", цебто москалі, отже такий „русінські біскуп" мусів би і проповіді до вірних московською мовою виголошувати! Але чи о. Ільків вміє по московськи та чи вірні „русіні", почувши в церкві таку мову, не викинули би його з церкви?

Як собі зачинщики тої комедії ту справу представляють, не знаємо, але ось послухаймо, що про неї пише один польський щоденник:

„Довший час уже роблено в окрузі (?) львівськім та перемиськім, а також на Лемківщині приготування до зїзду греко-католицького духовенства, організованого проміж волі епископату цього віроісповідання".

З відомостей, які тепер дістаються, довідуємося, що й справді цей зїзд відбувся, не зважаючи на всякі трудноші, в днях 2 і 3-го липня ц. р., та що взяло в нім участь понад 20 гр.-кат. священиків цивільних і військових (ага! — Ред.) з о. деканом Ільковом на чолі. (Він також є військовим капеляном! — Ред.).

Зїзд цей був попереджений торжественно богослужбою з величавою проповіддю „Про значіння 500-ліття фльорентійської унії східньої церкви з римським костелом". Зїзд цей був висказом рішальної остороги з боку гр.-кат. духовенства Польщі проти неправильностей, які від якогось часу почали насильно вдиратися в органічний устрій гр.-кат. церкви та грозять її повільним розвалом.

„На тім зїзді піддано докладній критиці політику адміністрацію - особисту, виховну і господарську в дієцезіях львівській та перемиській (отже станиславівську, о. Хомишина, лишено в супокою! — Ред.) та гостро запротестовано проти надуживання гр.-кат. церкви і її релігію культу і Католицької Акції для політичних цілей, спрямованих часто в державний устрій Польщі, проти напастей деяких українських кол на Апостольську Столицю та іншим.

„Живу дискусію викликали також замітно, звернені против деяких учителів в духовних семинаріях.

„По ухваленні відповідних резолюцій, що домагалися рішучо усунення зла з життя гр.-кат. церкви через ліквідацію найближчого окруження епископів, обговорювано також становище руського люду на випадок війни та стверджено, що цей люд повинен тоді станути по стороні Польщі.

„Польща є саме спільною власністю, яку повинен цей люд боронити, хочби і за ціну власного життя та на руїнах власної хати, бо інакше згине він марно разом зо своїми закукуріченими провідниками.

„Окликом на честь папи, папа президента П. Р., начального вождя, епископату **католицької** Польщі і цілого народу, піднесеним о. Ільковом, а повтореним зібраними, та відспіванням гимнів — папського і державного „Боже цось Польскен" — зїзд закінчено.

„Зїзд цей відбувся під Перемишлем".

Ось так приготовляє собі о. Ільків дорогу до епископства для „русінів" і можемо бути переконані, що усі хрії з тим таємним зїздом не влаштував він на власну руку, але в порозумінні з якимись впливовими „аферами".

Єпископство Ількова, напр. у формі епископа військового, якого мають уже римо-католики, це буде просто приготуванням резерви на випадок опорожнення гр.-кат. митрополичого престола у Львові. І це є певне, що такий плян є!

А покищо, цікаве є становище кацапів. Не багато їх є, але досить, щоб служити зброєю в чужих руках для розбивання української національної єдности.

Вони то головно виступають з домаганням окремого епископа для „русінув", але чи будуть навіть вони дуже тішитись таким кандидатом на це достоїнство, як „кс. дзекан Ількув", треба сумніватися.

Іван С.

МАДЯРИ В РОЛІ НАРОДОЛЮБЦІВ

Нагоду товариського зїзду бувших вояків 85. полку в **Хусті** використала офіціяльна Мадярщина для демонстрації „нового духа", що нібито безподільно запанував серед мадярських державних керманичів у відношенні до немадярського населення.

Скликано на зїзд 5,000 колишніх вояків з области Хусту і Мармарощини, українців, русинів, мадярів, жидів та німців, і виголошено за чаркою вина кількаканадцять палких, паприкованих промов. Колишніх полкових достойників, ґенерала Р. Пфальца, фельдмаршала витязя Бела Себестіяна, міністра закордонних справ графа Чакія й його батька, що якийсь час служили добровольцями в цьому полку, витав на дврці бурмистр Хусту д-р Будай та „русини і румуни з мадярськими національними прапорами".

Зїзд 85-тників започаткував ґенерал вітезь **Себестіян** мадярською мовою, прославлюючи військове геройство українського вояка. Сотник д-р **Б. Будинський**, що забрав слово після Себестіяна, промовив „**русинською**" мовою й гордо підкреслив історично доказану вірність „русинів" у часах Ракочія. Як третій з черги виступив з бесідою фільдмаршал **Матіяс**. Він калічив по румунськи. Та центром уваги хустського військового зїзду була довша бесіда мадярського міністра закордонних справ, графа Ст. Чакія. Він сказав м. і.:

„Я приїхав сюди, щоб поздоровити вас, геройські 85-тники, та **проголосити збратання народів Карпатської Країни.** Ця замкова руїна багато вже бачила, сказав Чакі, звертаючись лицем до славної замкової руїни в Хусті; вона бачила, як ми відходили і як ми верталися, але тепер ніхто вже нас звідси не викине. Вернувшись сюди, тужно вичікувані (?!), **проголошуємо мир, любов та згоду з усіми.** Ми хочемо всіх приголубити, хто без задніх думок бажає взяти участь у нашій праці".

Оцю промову міністер гр. Чакі повторив українською та румунською мовою, закликаючи ще раз до збратання та любови.

Після дефіляди „старої войни" знову відбулися сходини, на яких батько міністра, гр. Жиґмонта Чакі, ще раз „витав геройських русинських та румунських фронтовиків, яких би у часі своєї військової служби дуже був полюбив". Промовляли ще й інші учасники, взаємно себе славославлячи мадярською, українською та румунською мовою.

До цього свята офіціоз будапештенського уряду, „**Пестер Льойд**", дав свій коментар у вступній статті з 5. липня. Якби не знати мадярів з історичної, майже тисячлітньої історичної практики, що записалась нечуваним гнетом на сторінках усіх немадярських народів, то з передовиці „Пестер Льойду" виходилоб, що для немадярських громадян настав тепер у новій Мадярщині рай. Передовиця „Пестер Льойду" дякує Господеві, що „мадярський уряд по історичних досвідах у повні зрозумів духа часу". Для справдішнього мадяра, мовляв, байдуже, „якою мовою громадянин Мадярщини висловлює свої думки: по мадярськи, по словацьки, чи по русинськи, чи ще інакше". Хай говорить та пише, як хоче. Так саме соціяльна та господарська програма уряду чітко висловлює державну ідею, бо її зміст розуміють усі частини народу. „Пестер Льойд", як доказ небуваного мадярського ліберальізму в національному питанні, підносить іще раз факт, що мін. Чакі перед словацькими борцями говорив по словацьки, перед німецькими по німецьки, перед „русинами" по русинськи, а до румунів по румунськи. Рідна мова кожного народу, на думку „Пестер Льойду", у Мадярщині тепер у великому пошанівку, а мове питання на Мадярщині перестало бути розлучним моментом.

Хто хоче вірити, хай вірить у ці високі свобололюбні тони нової Мадярщини. Але свіжою кровю скроплені вулиці карпато - українських сіл та містечок кажуть свою інакшу — дуже голосну, проречисту та переконливу мову, якої ніякі бенкети, ніякі паперові лібералізми та ніякі фанфаронади в „Пестер Льойді" не всилі змити. Вони засвідчують, що історичний дух Мадярщини, навіть коли ховається за декорацію гарної реторики, ні на волос не змінився. І даремне „Пестер Льойд" свойй вступний статті дав принадливий заголовок „Новий дух на давньому ґрунті".

(„Діло")

ДЯДЬКО ТУНЯ

I.

Всі його в селі звали дядько Туня. Коли ти сказав це імя, кожен знав, що це той старий чабан, чесний дідусь Туня. І діти за ним викрикали, й він не сердився, бо був дуже добрий. Тому теж усі любили його, а найбільше молоді люди, бо Туня знав гарно оповідати. Оповідав ріжні казки, та найрадше говорив про свою молодість, а подеколи при цьому напоминав і радив чесно жити. Туня був замолоду гарний хлопець, тай тепер іще він хоч є „нінащо", як сам каже, хоч уже йому й шістьдесять минуло.

Дядько Туня все ще ходить пасти вівці. Любить вівці, любить чабанське життя, в якім і зріс. Можеш його бачити, як іде в полонину в сорочці з вишиваними рукавами, з чересом і шаликом на шиї, на голові шапка з чорним дном, у руках батіг. Ноги обмотані й обуті в ходаках із ремінцями. На рамени носить усе тайстру й кожушину.

Дядько Туня не держить хлопця, хоч він і старий. Волиє бути сам на полонині, бо розуміється з вівцями. Ніколи їх не бе, лише десьнедесь свисне батогом і крикне: „А гей у кошару, а гей шута, руда, а гей сіра! Вівці його слухають і йдуть далі. Туня за ними, грає на сопілці й це веселить його, начеб сивина ще не припорошила його.

Пройшов він уже й ліс, дійшов до обори й криниці з журавлем. Журавель скрипить, а він тягне, щоб напоїти вівці та щоб їх пустити по пасовищі. А під вечір лише свистатиме батогом і: базунь, базунь, базунь! — і вівці самі прийдуть до обори. Його собака Циган лише поскакуватиме довкола них.

Коли так скінчив роботу, вівці розійшлися по всьому пасовищі скубати свіжу, ще росисту траву. Туня пішов із собакою під акацію, що їх садять здовж дороги на чатах. Сховався в холодочок, скинув тайстру, простер кожух і хоче передрімати. Не боїться, що вівці зроблять шкоду, а коли й яка пішла би, собака пробудить його гавканням. І дядько Туня став щасливо хропіти. Його широкі уста й ніздря лише надувалися, а борода похитувалася сюди й туди. Туня поклав руки навхрест на животі та спав.

Не тревало це й годину, а Туня, як лише почув голод, зараз пробудився, отворив торбу, витягнув кресала, назгортав листя, а потім ударив кремінем по кресалі й ось вогонь. Кусок солонини вже чекав. Коли ріще спалахнуло, насипав згори ріща та пруття. Вогонь став тріскати, за хвилину буде й жервріюче вугілля. Тоді настромив шматок солонини та простягнув над вугіллям. Товщ солонини скапував на скибку хліба й він брався до їжі. Та заки став їсти, все перехрестився та говорив сам до себе: „Боже, благослови, насити мене й додай мені сили!" Опісля дав і собаці. Коли до того був би чісник і сир, Туня був зовсім вдоволений. Це повторялося тричі на день і більше. Так було, що дня попорядку, насамперед вівці, потім собака Циган, скрип журавля, солонок і т. д.

Коли вечорі були гарні, дядько Туня став надворі на пасовищі. Накривається кожушиною та спить так без подушки. Одначе на найменший галас чи мекання пробудився би, нащурив вуха наче „Циган", і слухаб би, піднявшися на руках. Часом дуже довго не спав, палив ватру й курив. З села доходив до нього веселий спів і погойкування. Пригадував собі дуже добре пісоньку.

Встав я рано
До зорі,
Вся криниця
В цвіт-росі...

Тоді він мріяв до півночи. Всю свою молодість проходив у думках. Пригадував собі, як ішов із колядою, як слухав казок про героїв і опришків, що їх розповідав йому дідо Ілля. Пригадував собі циганку, яка йому ворожила й виворожила недолю. І справді. Ледви Туня засватав дівчину, а вона йому померла, наче від пошести. Туня за нею плакав і молився за її душу. Ніколи не забув її тай опісля не хотів женитися з ніякою дівчиною. Остався парубком. Перед циганками втікав і не вірив їх ворожбам.

Все це приходило на думку дядькові Туні. Туня думав про ті часи, жаль було йому за ними, та, видно, Бог інакше не хотів. І Туня перехрестився, ще трохи помріяв і заснув. Коли рано пробудився, забув учорашні думки й ось він знову веселий, як і передше, одначе й старший на один день. І дні минали, Туня старівся і тепер він уже добре старий, вже йому й вуси посивіли, волосся на землю попадало, а стара, сріблом кована вівчарська палиця вже давно геть стерлася, виходилася.

II.

Туня дійсно постарівся. Всі намовляли його, щоби взяв собі хлопця, який помагатиме йому й уважати на вівці, та дядько Туня того не хотів. Він загалом вірив, що його череда, яка що року відмолоджувалася, не могла би так легко привчитися до нового господаря тай старий та вже на-пів сивий „Циган" не хотів би кинути свого господаря. Не хотів Туня череди і хоч ноги вже не служили, він усетаки тьопав за вівцями. Колиж часом таки й узяв якого хлопця, то вважав би йому на череду, носив торбину й кожушину, то Туня за це вчив його робити сопілки, млиночки тай ще дещо. Оповідав йому про опришків і царевича Марка, про турків і песиголовців, про русалок, вовкулак і примари. Хлопчина часом сміявся, часом дрижав, боявся, оглядався, головно, коли вже сонце зайшло за недалекими горами, а вівці стали мекати та збиватися докупи.

Так Туні минали дні.

Одного ранку був трохи якийсь нездоров, одначе Туня на це не зважав. Він ніколи не хорував, а знесилля, що тепер його було схопило, скоро проминуло. Туня пішов у полонину сам із псом, а череда товклася й посувалася вперед. Був понурий і якийсь не свій. Як то нині йому недобре зробилося та ще до того рано. Не міг того зрозуміти. Невжеж був усе здоров, у середині його ніколи ніщо не боліло. Попросту не розумів того. Нераз був намучився, намерз, та все знову скоро проминало. А тепер пропасниця.

Прийшли на місце. Туня розложив ватру, став пражити солонину. Вона наче дуже смакувала йому. Просто кинувся на неї.

Полумя вже вигасло. Туня покріпився, вівці полягали.

Не міг забути нинішнього ранку й нараз наче знову чув біль. Та він сам не знав направду, чи його болить голова, чи тіло охляло, все йому здавалося якесь таке тяжке й виддихав помаліше. Не було ради, Туня пішов поволеньки додому. Все село дивувалося, що Туня так скоро вертається. Одначе бачили, що він якийсь похмурий, то й не важилися питати його.

Туня дома поклався на ліжко. Дома знали, що не буде добре, та дядько Туня ніколи не нездужав, він старий, а тепер його вже полюдськи схопило.

І не помилялися.

На другий день став дзвонити дзвін, насамперед найменший, потім середущий, а опісля найбільший. Люди знали, що то дзвонять дядькові Туні. Кожен, як почув дзвін, перехрестився та змовив Отче наш за Туню. Бабусі стали перебирати чотки, щоби випросити ласку в Бога для чесного дідуся.

Всі жалували за Тунею. Його „Циган" вертівся якось так скулений, коли побачив, що Туня не ворушиться, вівці мекали, а дядька Туню понесли цвинтарем на кладовище, щоби там відпочив від туземної журби.

Так то не стало чесного дядька Туні.

(З хорватської мови переклав **М. Н.**).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЧИТАННЯ КНИЖОК ЛІТОМ.

Американські ґазети нарікають у передовицях, що люди вважають літо порою, яка не надається на читання книжок. Пишуть навіть довжезні статті, щоби переконати своїх читачів, що й літом можна легко прочитати корисну або цікаву книжку.

Диваки! Не вдоволені, що американці знають у році одну пору, в котрій не люблять читати книжок. Що сказалиб вони, якби в американців були такі чотири пори року?

ЗГОРІЛА БІБЛІОТЕКА.

Як підчас світової війни згоріла університетська бібліотека в бельґійськім місті Лювен, американські багачі постаралися за її відбудову, а притому вперлися, щоб на фронті відбудованої бібліотеки написати, що бібліотека була спалена німцями. З напису всі догадувалися, що палити бібліотеку варварське діло.

В українському селі Либухові, повіт Турка, львівського воєвідства, згоріла бібліотека. Не згоріла випадково; була підпалена жовнірами. Жовнірами польської Оборони Народової.

Чи знайдуться люди, що відбудують цю бібліотеку й поставлять на ній напис, котрим варварам треба записати в заслугу її спалення?

ЧИ Є НАДІЯ?

„Ще ніколи в Чехії не читали стільки книжок, як читають нині", пише Мільос Сафранек у „Ню Йорк Таймсі".

„Публичні бібліотеки в Празі й по провінціяльних містах ще ніколи не випускали стільки книжок з клясичної й новочасної чеської літератури, а накладці мусять постійно випускати нові видання давніх авторів".

Чи дочитаються вони, що їх погляди про нарід Карпатської України не зовсім відповідали правді?

МІЛІОНИ ЧИТАЧІВ.

Еґара Райса Боровса, автора романтичних повістей про дивні пригоди Тарзана, що був вихований у пралісах малпами, вважають найбільше почитним автором у світі. Як каже Алва Джанстон у відомім тижневику „Сатердей Івнінґ Пост", досі продано в світі 25 міліонів примірників його повістей. Звісно, не всі ці міліони читали Боровса по анґлійськи: читали його й іншими мовами, бо Тарзана переведено 56 ріжними мовами.

Самозрозуміло, що не кожний любить читати про такі пригоди, про які пише Боровс у своїхї повістях про Тарзана, бо в справах читання книжок, як з їдженням страви: нема силування на милування. І не те гарне, що гарне, а те, що кому подобається.

Одначе й тим, що їм такі повісті не подобаються, треба памятати, що саме такі повісті багатьох людей учать читати, себто любити читати. Тому й ті, що їх читають про Тарзана, добреб зробили, якби час від часу попробували читати й інші оповідання: не можна зарікатися, що лиш одного роду повісті добрі. Може трапитися, що інакші теж добрі. Як можна знати, не спробувавши?

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДІКСОН СИТІ, ПА. Піврічний мітинг Бр. св. Василія Вел., від. 405., відбудеться в неділю, 30. липня 1939. р., в годині 12:30 пополудні. Проситься прибути численно. — Уряд.

ОЛИФАНТ, ПА. Спеціяльні збори Бр. св. Кирила й Методія, від. 86., в дуже важній справі відбудуться в неділю, 30. липня, зараз по Сл. Божій, де звичайно. Під карою після братського статуту всі місцеві і позамісцеві члени мають бути приявними на цих зборах. Між іншими важними справами буде і справоздання уряду і контрольорів за минулих 6 місяців їхнього діловодства. — Гр. Сейкевич, предс.; Т. Мороз, кас.; П. Саламаха, секр.

ЗВІТ

М. МУРАШКА, КАСІЄРА УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО ВИСТАВОВОГО ТОВАРИСТВА, ЗЛОЖЕНИЙ НА ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРАХ 20. ЛИПНЯ 1939. Р.

Усіх жертв на українську участь у Світовій Виставі в Ню Йорку, що відбулася в дні 18-го червня 1939 року, зібрано $5,543.68

Всі ці жертви проголошено в „Свободі" в числах: 100, 106, 107, 123, 128, 134, 146, 150, 153, 164, 176, 195, 201, 215, 252 і 282 з 1938 року, та в числах: 67, 73, 105 і 147 у 1939 році.

Жертви зложили:

Український Народний Союз	$ 600.00
110 відділів Українського Народ. Союзу і їх члени	2,551.57
Провидіння, Філядельфія	50.00
16 відділів Провидіння	264.25
2 відділи Українського Робітничого Союзу	35.00
Централя Союзу Українок Америки	50.00
8 відділів Союзу Українок	128.00
10 Українських Католицьких Парохій	194.70
4 Українські Православні Парохії	67.80
4 відділи Українського Золотого Хреста	75.75
Дохід з балю молоді в Ню Йорку	198.00
Українська Стейтова Орґанізація стейту Конн.	60.00
Самостійні Братства, Товариства, Сестрицтва, Громадянські Клюби, поодинокі громадяни, бизнесмени, члени У. Н. Союзу і дрібні звороти	1,268.61
Разом	$5,543.68
Окремо, вже на зборах, п. Т. Каськів звернув з переданих йому грошей для хору	20.10
а тимсамим загальний прихід виноситиме	$5,563.78

РОЗХОДИ:

Хорам на видатки подорожей хористів на проби	$1,137.69
Професор Олександер Кошиць	800.00
Андрій Кість, за науку танців	499.14
За вступні тикети на Світову Виставу для хористів, танцюристів і орхестри	330.60
Адвокат М. Пізнак, правні кошти	285.00
Михайло Голинський, соліст	248.00
Свобода за друки й оголошення	199.20
Петро Черкавський за орхестру для танців на У. Дні	196.00
Горович Бук Ко., за клішу на окладинки журналу	185.00
С. Марусевич, за розписання нот для хорів	165.00
Михайло Лаврик за науку танців	165.00
Горович Бук Ко., за друкування 5,000 відбиток на окладинку журналу	120.00
Будова підвищень для хору	83.00
За салі на збори	78.50
Видатки секретаря д-ра С. Демидчука	74.05
Інкорпорація Виставового Комітету	58.30
Ню Йорк Таймс за оголошення	53.20
Горович Бук Ко., за вироблення 53 книжок-взірців журналу, які мали бути вжиті для збирання оголошень	53.00
Український Клюб Танцюристів Рибки	50.00
Український Клюб Танцюристів Петрика	50.00
Український Клюб Танцюристів Германа	50.00
Христина Ґресько, скрипачка	50.00
Завдаток на салі на два балі молоді в Ню Йорку	50.00
Радіові оголошення на стації П. Задорецького	45.00
Петро Черкавський, орхестра на пробах танців	44.00
Горович Бук Ко., завдаток на журнал, який опісля звернено Корпорації і та сума є вписана в приходах	42.00
Ф. Бражник за костюми	40.00
Петро Черкавський за розписання нот для орхестри	30.00
Віра Стеткевич, піяністка	25.00
Радіові оголошення на стації Т. Свистуна	25.00
Е. Белінський, трокмен за доставу річей на Виставу	20.00
Два дозволи на балі молоді	20.00
Чинш за поштову скринку	19.56
„Америка" за оголошення	28.80
Радіові оголошення на стації Сурми	18.00
Поштові значки	15.78
Нагороди за рисунки на окладинку журналу:	
С. Слободін	15.00
Іван Кучмак	10.00
Соня Данилович	5.00
Іван Заблоцький за виступ з його танцюристами	15.00
М. Гамаляк за 1,000 відзнак на баль молоді	14.79
Запротестований чек	10.00
Зворот Укр. Базару за оголошення в журналі	10.00
Степан Корляк, недобір до другого балю молоді	10.13
Зворот коштів контрольної комісії	20.00
„Народне Слово" за оголошення	6.00
„Націоналіст" за оголошення	6.00
Видатки секретаря С. Шумейка	5.45
Завдаток на орхестру на баль молоді	5.00
Іван Козбин, дрібні видатки при балі молоді	5.00
М. Ґалінович, зворот за костюми елизабетських танцюристів	5.00
Б. Сітнікоф за фотоґрафії до оголош. в часописах	3.50
Ґолдсмит Бродерс за печатки	60

ЗІСТАВЛЕННЯ:

Загальні приходи	$5,563.78
Загальні розходи	5,500.29
Готівка в банку	63.49
Разом	$5,563.78

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

День Української Жінки.

Ще в січні цього року філія Союзу Українок Америки метрополії Дітройту, до якої належить шість місцевих відділів СУА, перевела на річних зборах ухвалу влаштувати „День Української Жінки".

Цей величавий здвиг українського жіноцтва має бути заманіфестуванням свідомости, патріотизму і солідарности усього українського жіноцтва нашої оклиці.

Здійснення цього жіночого свята стало можливим тільки тому, що місцеві відділи СУА ведуть і піддержують між собою солідну співпрацю, обєднавши себе у філію, яка на ряді років внесла у громадське життя багато корисної праці.

Місцева філія СУА все була льояльною централі СУА в Ню Йорку і саме через піддержування льояльности членок до свого проводу і через ширення прихильности любови і солідарности між рядами і відділами своїх членок зуміла заінтересувати орґанізацією широкі кола українського жіноцтва Дітройту, Гемтремку і Дірборну та приєднати у свої ряди вище триста члениць.

Праця місцевих відділів СУА, чи то освітня, звязкова з американськими жіночими орґанізаціями, чи допомогова акція визвольній боротьбі і народнім інституціям вріднім краю і в Америці, все була ведена з великим вкладом енерґії і посвяти, і через те вся громада охоче і прихильно піддержувала і піддержує імпрези і підприємства місцевої філії СУА.

Навіть хвилева втрата незалежности нашої невеличкої держави Карпатської України, для якої філія СУА вела енерґійну збіркову акцію ґрішми і одінням, не захитала рядів і не зневірила духа наших члениць.

Знаючи, що перед українським народом дальше лежить важка боротьба за державне визволення, яка не сміє не то перестати, але й ослабнути ні на одну мить, зорґанізоване жіноцтво веде орґанізаційну працю із здвоєними зусиллями.!

Виявом орґанізаційної зрілости української жінки, а рівночасно підрахунком наших сил буде саме „День Української Жінки", який відбудеться 20. серпня б. р. у Бродвей Парку. На цей „День" підготовляється особливша програма, яка буде проголошена в українській пресі. До реферату запрошено головну орґанізаторку СУА, п. Олену Штогрин з Філядельфії. Рівночасно запрошуємо до участи відділи СУА з ближчих і дальших місцевостей і жіноцтво інших жіночих орґанізацій і все наше жіноцтво, яке стоїть поза рядами наших орґанізацій, бо День Української Жінки не є виключно святом члениць СУА, але всього українського жіноцтва Дітройту й околиці. Проте ми запрошуємо все наше жіноцтво, а водночас усе громадянство, включаючи українську молодь, прибути численно на „День Української Жінки".

Зазначуємо, що вразі непогоди День Української Жінки відбудеться у великій салі Українського Народнього Дому при вул. Мартін на західній стороні міста.

Філія СУА в Дітройті, Міш.

ОЗЕРО З КИПЯТКОМ.

На дні озера Тімор на острові Джава з дуже великою силою вибух вулькан. Сила вогню вулькану була така велика, що вода в озері закипіла. В кипятку згинули міліони рекінів, риб та всякої водної тварини.

ПЕРШИЙ ТРАВЕНЬ НАД ЗБРУЧЕМ

Від часу установлення совєтської границі над Збручем большевики влаштовують рікрічно в день 1-го травня у місцевостях, положених над Збручем, великі мітинґи, що в останніх роках перетворились у великі маніфестації. — Спеціяльно великі маніфестації влаштовують вони у Гусятині, де сприяє тому надзвичайно близьке положення мітинґового майдану над граничною рікою. Вже перед двома роками така маніфестація була дбайливо підготовлена, влаштовано великий похід з прапорами і транспарентами, до якого то походу учасників звезено вантажними автами з цілої околиці. — Авт начислено понад 30 штук.

Цьогорічна маніфестація числом учасників перевищала всі попередні, бо вантажних авт, якими привезено учасників, начислено понад сотню. Як завважено, підотова до цьогорічного свята 1-го травня почалася вже в осени минулого року. Треба було чимсь західнім сусідам заімпонувати! В цій ціли на місці давнього мостового причілку над самою рікою розпочали будову якоїсь великої будівлі, якої вигляду і призначення ніхто з нашої сторони не міг відгадати, бо місце будови було зпочатку оббите великою заслоною з дощок. Аж пізніше ту заслону зняли і тоді виявилося, що будується з великим накладом праці і матеріялу будівля вигляду давнього грецького „пантеону" на 12-тьох колюмнах, все з цементу. На причілку будівлі на горі примістили великий напис по московськи „Пролетарии всех стран соединяйтесь", а над цим напис „С. С. С. Р." Повищі написи від 1. травня яскраво освітлені кількадесятьма електричними лямпками.

В день 1-го травня мешканці Гусятина мали нагоду приглядатись до чергової маніфестації яка числом учасників перевищила всі попередні. Похід, що в годині 1-шій пополудні рушив зо збірного місця коло подальше від Збруча положеної школи, попереджувало кілька вантажних авт з молоддю, яка тримала в руках великі прапори й транспарети. Дальше рушив властивий похід, зложений в більшості з жінок. — Похід поділений був на відділи, з яких кожний мав свій червоний прапор. Крім того на переді кожного відділу несли на двох дрючках великі портрети Сталіна і Леніна. Портретів начислено кількадесять. Були ріжної величини. Коли всі авта і похід зійшов на мітінговий майдан, розпочався мітінґ. Промовляло кільканацять промовців. Виступали представники війська, робітників, трудової інтеліґенції і колгоспів. Половина промовців говорила по українськи, а половина по московськи. По кожній промові музика грала „Інтернаціонал". По закінченні мітінґу розпочалася забава при музиці трубних орхестр, таки на самій мітінговій площі.

Вечором до пізної ночі було чути співи молоді.

„МАСОВА ЧИСТКА" СЕРЕД АДВОКАТСЬКИХ АПЛІКАНТІВ.

Польська преса повідомляє, що в усіх Окружних Адвокатських Палтах Польщі скреслили в останьому часі 257 адвокатських аплікантів, яких „кваліфікації не відповідають постановам нового закону про устрій адвокатури". „Чистка" обняла передовсім адвокатських аплікантів українців і жидів. До того не слід забувати, що при недавніх іспитах адвокатських аплікантів „упала" майже половина українських і жидівських адвокатських аплікантів. Тому розміри цієї „чистки" адвокатських аплікантів куди більші.

ЯК ПОДІЛАВ ГОЛОД НА УКРАЇНУ.

Перепроваджений минулої зими перепис населення у СРСР, якого вислід недавно оповіщено, показує, що там населення від 1926 до 1939 року збільшилося на 23 і пів міліона осіб, тобто коло 16 процентів. Тепер має СРСР 170 міліонів 467 тисяч і 186 осіб. Часопис „Правда" вказує, що за той самий час населення Злучених Держав збільшилося на 11 процентів, Італії на 8, Німеччини на 7, Британії на 5, а Франції тільки на 2 і сім десятих проценту. Населення самої Москви збільшилося за той час з двох на понад 4 міліони. Взагалі населення по всіх містах СРСР надзвичайно збільшилося через наплив сільського населення. По деяких республиках населення СРСР збільшилося від 26 до 46 процентів. Найменший приріст був у Казакстані, Білорусі та Україні. Булорусь мала тільки 12 процентів приросту населення, а Україна тільки 7, очевидно тому, що вона була навіщена голодом 1932—1933 рр. і большевицькими чистками в роках 1937 і 1938.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

МАСОВИЙ ШЛЮБ.

Сто пять пар канадійських французів подружилися в спільній церемонії в „бейзболовім" стадіоні в Монтреалі. У церемонії взяли участь архиєпископ і 6 епископів.

БОРОТЬБА ЗА МІСЦЕ НА ЗЕМЛІ

На нашій землі живе багато родів усяких живин, що належать до звіриного й рослинного світу. Всі вони хочуть жити, розвиватися й запевнити собі місце на землі.

Дуже докладно досліджував життя звірят і рослин Карло Дарвін і переконався, що їх родиться значно більше, ніж може втриматися при житті. Якби якийсь рід спеціяльно охороняти перед знищенням, то в короткому часі його потомки заповнилиб цілу земну кулю. Але сама природа регулює скількість живин так, що ніякий рід ані не може розвиватися зовсім свобідно без меж, ані не може зникнути безслідно, у боротьбі з сильнішим.

Хто з нас не знає малої рослинки, кульбаби? Її насіння скупчене в пушисту головку розсіваеться на всі сторони за найслабшим подувом вітру. Одна головка кульбаби має 50 до 70 насінь. Кульбаба цвите кілька разів на рік. Уявім собі, що один її цвіт дає річно тільки 100 насінь. Другого року буде вже з того цвіту 10,000 насінь. В третьому році 1,000,000, в четвертому 10,000,000, в сьомому році булоб аж 100,000,000,000,000 насінь.

Коли приймемо, що один корч кульбаби займає 1 цм.² землі (направду займає значно більшу поверхню), то вже для десятого покоління, що походить з одного насіння кульбаби забракло би місця на нашій планеті. Для десятого покоління одної кульбаби треба булоб простору пятнацять разів більшого від поверхні континентів землі.

Але до цього не доходить тому, що не все насіння кульбаби й інших рослин приймається і дає початок новому поколінню.

Те саме можна сказати і про звірят. Обчислім, наприклад, скількість потомків одної пари морських свинок. За кожним породом приходить на світ 8 до 10 молодих. Візьмім до обчислень меньше число 8. Приріст морських свинок йде дуже скоро. Приймім, що він є що два місяці — отже за один рік 48 свинок. У звірят родиться переважно така сама скількість самців і самичок. Отже разом з батьками за один рік є 21 самичок і 25 самців. На другий рік буде вже 600 самичок і тільки самців. Якщо всі ті звірятка втрималисяб при житті і дальше таксамо розмножувалися, то незадовго морські свинки заповнилиб цілу земну кулю.

Те саме відноситься і до риб. Ікра селедця складається зо 40,000 яєчок, а сетра з 1—2 міліонів.

Ось чому сильні, хижі звірі ніколи не вигублять зовсім слабих звірят, хоч би їх пожирали в якнайбільших кількостях. Це неможливе й тому, що кожне слабе звіря має також свої способи для охорони власного життя і роду перед загибіллю.

Чи всі звірі борються за місце на землі? Чи нема таких, що живуть спокійно, перед ніким не бороняться і на нікого не нападають? Чи нпр. бореться слон? Когож може боятися цей 3000-кілевий велитень, що його один зуб довгий на 40 цм., а широкий на 10 цп.? Своєю трубою вириває величезні дерева разом з корінням. Кожний напасник, кожне звіря згине від удару його 5-кілевих сікачів. Але слон це одно з найспокійніших звірят. Нікому не шкодить, живе в пущах Африки й Азії, та живеться листям, галузками, травою і корою дерев. Пощо та з ким мав би боротися?

Слона уважають за найменш плідне звіря. За ціле своє життя самиця родить найбільше 6 малих. Проте, якби всі ті слони доживали старости й умирали природною смертю, то по обчисленням Дарвіна, з одної слонячої пари по 750 роках булоб 19,000,000 слонів.

Уявім собі, що в якімсь лісі живуть ніким не займані слони, розмножуються й осягають вік 100—150 літ. Їх число безнастанно зростає. Їм робиться тісно, бракує поживи. Умовини життя стають щораз гірші й не всі слони можуть у них видержати. Найслабші вигинуть. Одначе по якомусь часі ситуація поправиться, виросте нова трава, нова пожива. Але число слонів не збільшиться, бо зараз забракне поживи і знову найслабші погинуть.

Справді зі слонами діється інакше. Їх убивають люди. Цей приклад зі слонами показує, що боротьби за життя не можна оминути. Вона йде не тільки між звірами ріжних родів, як ворона й вуж, вуж і жаба, жаба й муха — але й між представниками того самого роду.

Боротьба за життя — це не конче боротьба кігтями, рогами чи копитами. Це боротьба за поживу, повітря, місце — й інші речі, потрібні до життя. Противники, що беруть участь у боротьбі можуть навіть не бачитися. Що більше: один з них може належати до рослинного, другий до звіринного світа.

В життевій боротьбі вживають звірята ріжних способів. Одні боряться сильними зубами й гострими кігтями, інших хоронить величезне тіло, сила, або зручність, а ще інших рятує те, що вони дуже маленькі й можуть сховатися в таку щілинку, де їх не знайде противник. Одні звірята втікаючи, вдираються на високі дерева, інші підносяться в повітря. Деяких боронять гострі шпильки, інших знову тверда як панцир шкаралуща. Є звірята, що мають в собі отруту. Є й такі, що їх кров унешкідливлює діянна отрути.

Всі ці прикмети розділила між них природа, щоби кожна животина своєю зручністю чи силою могла здобути собі поживу та охоронитися перед противником. При життi втримуються найбільше до цього спосібні, найсильніші, найзручніші. Найслабші гинуть — і в цей спосіб природа сама упорядковує життя живин на землі.

Найновіші досліди вчених кажуть припускати, що ліворукість часто може залежати від переваги лівого ока над правим.

Суперництво між очима людини.

Очі кожної людини працюють з ріжною силою, причому звичайно переважає праве око. Окулісти подають цікавий і простий досвід, що свідчить про перевагу правого ока над лівим. Треба звернути двоє очей на якийсь віддалений предмет і витягнувши перед отворені очі палець, уставити його так, щоби він закривав даний предмет. Колиж тепер примкнемо ліве око, тоді палець і предмет накриваються далі, але як примкнемо праве око, тоді палець пересувається направо.

Протилежно буває, коли в якоїсь особи є сильніше ліве око.

Коли послаблення сили правого ока виступить у дитинстві, тоді така особа, згідно з цією теорією, стає ліворукою. На доказ правдивости тієї теорії, яка вказує на здорове розладдя, як на причину ліворукости, наводить німецький дослідник Ессер приклад. Малий хлопчина, віком 3 літ, мав через зизя ліве око закрите довший час платком. Хлопчина передтим був ліворукий, а його мати надармо намагалася вплинути на дитину, щоби при їді чи забаві вживала правої руки. Та від часу, коли закрили хлопчині ліве око, дитина сама перестала вживати лівої руки, більше вживала правої. Цікаво, що коли з лівого ока хлопця зняли на кілька тижнів заслону, хлопчина знову став ліворуким, колиж заложили заслону на ліве око, він вернувся знову до правої руки.

На підставі цього і подібних прикладів багато дослідників каже, що перевага лівої руки т. зв. „манькуцтво" залежить не від мозку, але від зору, тому, у цьому випадку така людина краще охоплює поле праці лівим оком, ніж правим оком, яке в ліворуких звичайно слабше.

Батько і мама.

Тета Мелася хоче все і про все знати. Тому випитується Ромчика:

— Скажи мені, хто у вас має ключ від хати?

— Мамця. . .

— А від каси?

— Теж мамця...

— А батько не має ні одного ключа?

— Має, але від годинника.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

В суботу, 15. липня 1939. р. в годині 9. рано помер по тяжкій операції член Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 376. У. Н. Союзу,

МИКИТА ХУДИНЕЦЬ.

Покійний походив зо села Ганчова, повіт Горлиці, Лемківщина. До У. Н. Союзу вступив дня 31. грудня 1927. року і від того часу був добрим членом аж до смерти. Він був щирим і правдивим українцем, ніколи не відмовив жертви на народну ціль, а завше був перший і ще інших заохочував. За це наш відділ 376. буде довго носити на серці смуток і жаль.

Покійний залишив в смутку жену Юлію і четверо дорослих дітей: Степана, Марію, Йосифа й Івана.

Похорон відбувся 18. липня, в 10. годині рано при великій участі родини, членів і приятелів. Покійний прожив 63 роки.

Нехай вільна земля Вашингтона буде Йому легка! Вічна Йому память!

М. Пірус, секр.

Хто кермує.

— Хто кермує світом?

— Европа.

— Хто кермує Европою?

— Англія.

— Хто кермує Англією?

— Чеймберлин.

— А хто кермує Чеймберлином?

— Парасоля.

—o—

Причина.

— Степане, чи ти не боїшся, що тебе колись може в ночі трапити апоплексія?

— Як це, чейже моя дружина в ночі спить. . .

—o—

Сократ і подружжя.

Один із учнів запитав Сократа, чи має женитися, чи ні.

— В однім і другім випадку — відповів Сократ, — будеш жалувати.

—o—

Або, або. . .

— Думаю, що подружжя забезпечує людину перед самогубством. . .

— А я думаю, що самогубство забезпечує людину перед подружжям.

—o—

Між лікарями.

— Кажу вам, що Берлін це одна велика клініка. Постійно там оперують ріжні держави та обкроюють якісь землі...

ВРЯТУВАЛА ТРОЄ ЛЮДЕЙ.

Пані Елизабет Мейсон з Вашингтону хоч не є знавцем пливання, вивернувшися з товариством з човна, кинулася плисти до берега, до котрого була миля, дістала допомогу для трьох людей, що держалися виверненого човна, і врятувала їх від неминучої смерти.

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ (38)

Стенлі Вуд дивився із зачудуванням на дивну столицю, що отсе простягалась перед ними у тих диких сторонах Африки. Величаві будівлі цієї столиці блестіли немов вигладжена слонова кість. „Що це за столиця?" — запитав Вуд команданта вазірів. Цей поважно відповів: „Не знаю, пане!"

„Я ніколи в житті не був у тих сторонах", додав він. „Не знати, чи люди у тій столиці віднесуться до нас приязно, чи вороже?" — запитав на голос Вуд, хоч знав, що відповіди на це не дістане. Тоді командант Варанджі, як на доброго вояка пристало, завважив: „Ми воїни Тарзана, з ворогами будемо боротись".

Вуд поклав руку на чорне рамя Варанджія і тепло відповів: „Я знаю, що ви відважні воїни Тарзана і для його приятеля все зробите. Але я не задумую вас ставити на нерівний бій, на отверту смерть. Коли вони приятелі, то я один там буду безпечний. Колиж ні, то нащо нам усім гинути?"

Це не подобалось вірним вазірам і вони протестували, що це не гарно відсилати їх немов боягузів. Але Вуд стояв на своїм і відіслав їх до головного ватажка вазірів, Мувіра. „А коли стрінете Тарзана, розкажіть усе, що бачили, а він уже сам знатиме, що робити", говорив Вуд на прощання.